

Sygn. akt IV CSK 750/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSA Elżbieta Fijałkowska (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi pozwanych B. M., W. M.

i R. M.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 25 października 2006 r., sygn. akt I ACa (...),

w sprawie z powództwa P. Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko "A." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W., B. M., W. M. i R. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 października 2014 r.,

skargi kasacyjnej pozwanych B. M. i W. M.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa (...),

1. Oddala skargę kasacyjną,

**2. Przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego
w (...) na rzecz radcy prawnego J. S. kwotę 3.600,- (trzy tysiące
sześćset) zł podwyższonej o stawkę podatku VAT tytułem**

kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącym w postępowaniu kasacyjnym z urzędu

3. Zasądza od skarżących B. M. i W. M. na rzecz powoda kwotę 3600,- (trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił skargę o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa P. Spółki Akcyjnej w W. przeciwko „A.” sp. z ograniczoną odpowiedzialnością w W., B. M., W. M. i R. M., zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 25 października 2006 r.

Sąd ustalił, że B. M., W. M. i R. M. w skardze wniesionej w dniu 30 maja 2011 r. domagali się wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w L. z dnia 31 maja 2006 r. w sprawie z powództwa P. Spółki Akcyjnej w W. (utrzymującego w mocy w stosunku do nich jako pozwanych wydany przez ten Sąd nakaz zapłaty z dnia 20 lipca 2005 r.), co do którego ich apelacja została w dniu 25 października 2006 r. oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...], zmiany wyroku i oddalenia powództwa.

Oddalając skargę Sąd Apelacyjny wskazał, że według art. 412 § 1 k.p.c. w wyniku skargi o wznowienie postępowania sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia, ponadto sąd związany jest podstawą wznowienia podaną w skardze. Rola sądu ogranicza się jednak tylko do oceny, jaki skutek dla prawomocnie zakończonej sprawy wywarło stwierdzenie niekonstytucyjności przepisu przez powołany - jako podstawa wznowienia - wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 marca 2011 r. Sąd wskazał, że w samym uzasadnieniu skargi, a potem w dalszych pismach procesowych, skarżący powołali szereg okoliczności, które wykraczają poza podstawę, na której swoją skargę oparli i prowadzili argumentację tak, jakby sprawa miała być rozpoznawana merytorycznie od początku.

Stosownie do art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Ta podstawa występuje, gdy Trybunał Konstytucyjny zakwestionował przepis, który był podstawą wydania zaskarżonego orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 r., I PK 12/10 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007 r., V CNP 45/07, z dnia 6 listopada 2009 r., I CO 17/09 i z dnia 3 grudnia 2010 r., I CSK 487/10).

Powołanym przez skarżących wyrokiem z dnia 15 marca 2011 r., P 7/09, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 95 ust. 1 Prawa bankowego w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 131, poz. 1075), w związku z art. 244 § 1 i art. 252 k.p.c., w części, w jakiej nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych banku w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych w postępowaniu prowadzonym wobec konsumenta, jest niezgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 zdanie pierwsze i art. 76 Konstytucji (OTK-A 2011, Nr 2, poz. 12; Dz. U. z 2011 r. Nr 72, poz. 388).

Wyrok ten dotyczy wprowadzie art. 95 ust. 1 Prawa bankowego w brzmieniu obowiązującym od dnia 20 lutego 2011 r., a w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem Sądy obu instancji orzekały na podstawie stanu prawnego sprzed tej daty, Sąd jednak uwzględnił, że moc prawna dokumentów urzędowych każdorazowo, tj. poczynając od tekstu pierwotnego tego przepisu z 1997 r. poprzez kolejne zmiany, jak i w brzmieniu obowiązującym od 20 lutego 2011 r. obejmowała księgi rachunkowe banków i wyciągi z tych ksiąg. Zakwestionowanie konstytucyjności art. 95 ust. 1 Prawa bankowego nie miało wpływu na treść orzeczeń zapadłych w sprawie, której skarga dotyczy. Wydanie nakazu zapłaty w dniu 20 lipca 2005 r. nie nastąpiło na podstawie wyciągu z ksiąg Banku, ale na podstawie weksla, czyli w oparciu o art. 485 § 2 k.p.c. Wskutek zarzutów zgłoszonych nie przez wystawcę weksla, lecz przez pozwanych będących poręczycielami wekslowymi, Sąd oceniał całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, tak co do zakresu odpowiedzialności tych pozwanych, jak i wysokości roszczenia. Bank na potrzeby tego sporu wykazywał istnienie wierzytelności i jej wysokość przedstawiając stosowne dokumenty źródłowe, w tym historię konta kredytowego i rachunku bieżącego kredytobiorcy, na których ewidencjonowane były wszystkie operacje związane ze spłatą kredytu udzielonego wystawcy weksla „A.” Spółce z o.o. w W., poręczonego wekslowo przez skarżących. W oparciu o zapisy konta kredytowego sporządzona została i przedłożona „informacja dotycząca rozliczenia kredytu”, który to dokument również podlegał ocenie Sądu. W związku z dokumentacją rozliczeniową kredytu przesłuchiwana była jako świadek główna księgowa

powodowego Banku. Wierzytelność w kwocie dochodzonej pozwem, wynikająca z umowy kredytowej, zabezpieczonej wekslem poręczonym przez skarżących, została zgłoszona w postępowaniu upadłościowym. Upadły uznał wierzytelność Banku. Postępowanie upadłościowe zostało umorzone postanowieniem z dnia 2 grudnia 2004 r. Kwota na jaką weksel został wypełniony, tj. 2.113.242,44 zł odzwierciedla zadłużenie kredytobiorcy Spółki „A.” według stanu na dzień ogłoszenia upadłości i została uznana na liście wierzytelności. Wysokość wierzytelności Banku dochodzonej na podstawie weksla, także po zbadaniu przez Sądy obu instancji stosunku podstawowego, miała odzwierciedlenie w powoływanych w toku sporu dowodach z dokumentów i dowodach osobowych, a wyciąg z ksiąg bankowych powodowego Banku był tylko jednym z nich. Toczyło się zatem zwykłe postępowanie dowodowe, które nie było ograniczone rygorem dokumentu urzędowego. Zapadłe orzeczenia sądów obu instancji dla skarżących nie byłyby wobec tego inne z tej tylko przyczyny, że stwierdzono niekonstytucyjność art. 95 ust. 1 Prawa bankowego. Sąd podkreślił, że w sprawie, której skarga dotyczy, Bank dochodził wierzytelności wekslowej od wystawcy weksla oraz poręczycieli wekslowych, a w takim sporze co do zasady na stronie pozwanej spoczywa ciężar dowodu zarzutów podważających zobowiązanie objęte treścią weksla (art. 6 k.c.). W okolicznościach przedmiotowej sprawy sam wystawca weksla nie podjął żadnej obrony. Podjęli ją poręczyciele wekslowi odpowiadający wedle zasad przewidzianych art. 32 prawa wekslowego i ten przepis był wobec nich podstawą utrzymania nakazu zapłaty w mocy. Wobec niestwierdzenia wpływu powołanej podstawy wznowienia na treść zwalczanych skargą wyroków Sąd Apelacyjny na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. oddalił skargę o wznowienie, obciążając skarżących kosztami wywołanymi wniesieniem tej skargi.

Skarga kasacyjna B. M. i W. M. oparta została na zarzucie naruszenia przepisów postępowania mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 412 § 1 k.p.c. w zw. z art. 401 pkt 2 k.p.c. oraz w zw. z art. 401¹ k.p.c. oraz w zw. z art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 403 § 2 k.p.c. oraz art. 406 k.p.c. w zw. z art. 130 k.p.c. Skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W art. 398⁴ § 1 k.p.c. zawarte zostały warunki formalne skargi kasacyjnej jako szczególnego pisma procesowego. Choć skarga pozwanych, w ogólności, spełnia te wymagania w stopniu nie dającym podstaw do jej odrzucenia (398⁶ § 2 k.p.c.), to przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie kwalifikują ją do uznania za bezzasadną.

Skarga pozwanych oparta została na podstawie naruszenia przepisów postępowania, które według skarżących mogło mieć wpływ na wynik sprawy tj. na podstawie art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. W pierwszej części skarżący wskazali naruszenie art. 412 § 1 k.p.c. w związku z art. 401 pkt 2 k.p.c., art. 401¹ k.p.c., 403 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 403 § 2 k.p.c., w dalszej natomiast art. 406 k.p.c. w zw. 130 k.p.c. W uzasadnieniu skarżący podnieśli, że Sąd Apelacyjny nie rozpoznał skargi o wznowienie postępowania w granicach, jakie zakreślała podstawa wznowienia. Na potwierdzenie tego zarzutu skarżący przytoczyli fragmenty swojej własnej skargi i kolejnych dwóch pism procesowych, będących uzupełnieniem wniesionej skargi, które ich zdaniem formułowały różne podstawy skargi o wznowienie, nierozpoznane przez Sąd Apelacyjny. Następnie ograniczyli się do przytoczenia ustawowego brzmienia niektórych powołanych przepisów postępowania.

Zarzut nierozpoznania sprawy w granicy wyznaczonej przez art. 401¹ k.p.c. jest nieuzasadniony, gdyż Sąd Apelacyjny zbadał, czy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 marca 2011 r., P 7/09 (OTK-A 2011, Nr 2, poz. 12; Dz. U. z 2011 r. Nr 72, poz. 388) kwestionujący konstytucyjność art. 95 ust. 1 Prawa bankowego miał wpływ na treść orzeczeń zapadłych w sprawie, której skarga dotyczy. Skarżący w ogóle nie podważali wniosków wynikających w tym zakresie z uzasadnienia zaskarżonego wyroku ograniczając się do przytoczenia w uzasadnieniu skargi kasacyjnej wyłącznie treści przepisu. Wobec tego nie ma podstaw do przyjęcia, że Sąd Apelacyjny nie rozpoznał skargi na podstawie wznowienia wynikającej z art. 401¹ k.p.c.

W uzasadnieniu podstawy skargi kasacyjnej w omawianej części nie wykazano naruszeń pozostałych przepisów. Skoro skarżący twierdzili, że ich skarga o wznowienie wskazywała ponadto inne podstawy niż ta, która została

rozpoznana przez Sąd Apelacyjny oraz że sprawa powinna być rozpoznana na nowo (powołany art. 412 § 1 k.p.c.), to zarzucając naruszenie wymienionych przepisów, powinni je nie tylko wskazać, ale także rzeczowo i jasno uzasadnić oraz wyjaśnić wpływ ich naruszenia na treść zaskarżonego orzeczenia. Uzasadnienie podstawy kasacyjnej żadnej rzeczowej argumentacji prawnej w tym zakresie nie zawiera.

W dalszej części skargi skarżący wskazali na naruszenie art. 406 k.p.c. w zw. z art. 130 k.p.c. Zgodnie z treścią art. 406 k.p.c. do postępowania ze skargi o wznowienie stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, jeżeli przepisy, odnoszące się do skargi o wznowienie, nie stanowią inaczej. Przepis art. 130 k.p.c. zawiera sześć paragrafów, które dotyczą ustalenia i usuwania braków formalnych pism procesowych. Skarżący nie wskazali konkretnego paragrafu, naruszonego ich zdaniem, przepisu art. 130 k.p.c. Wprawdzie w uzasadnieniu odwoływali się do braków formalnych skargi o wznowienie, które polegały na niejasnościach w sformułowaniu jej podstaw, jednakże tak ogólnikowe wskazanie przez skarżących naruszonego przepisu prawnego powoduje, że skarga kasacyjna w zakresie rozważanej podstawy jest bezskuteczna.

W uzasadnieniu autor skargi kasacyjnej wyszedł także poza ramy przytoczonych podstaw kasacyjnych, wskazał bowiem na przepis art. 409 k.p.c. i komentarz do niego, dostępny w systemie (...) oraz orzeczenie Sądu Najwyższego o powinnościach Sądu wynikających z art. 410 § 1 k.p.c., również nie powołanego w podstawie skargi. Sąd kasacyjny nie rozpoznaje tych elementów skargi kasacyjnej, które nie zostały powołane w podstawie kasacyjnej.

Wobec braku uzasadnionych podstaw skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie (art. 398¹⁴ k.p.c.)

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 i 99 k.p.c., w tym należnych pełnomocnikowi powoda i pełnomocnikowi skarżących, świadczącemu pomoc prawną z urzędu, na podstawie § 6 pkt 7, § 12 ust. 4 pkt 2, § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa

kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst Dz.U. z 2013 r., poz. 490).